

polovine XVIII. veka«, članek Milice Bošković »Curčinski zanat u Sremu« in članek Milana Miloševa »Vršačke papudžije«. V isto skupino spadajo tudi nekatera poročila, kakor Ivana Baha »Prilog historiji zlatarstva v Vojvodini«, dalje poročilo Roberta Paulovića »Kopljajača sa natpisom sa barjaka petrovaradinske regimente iz 1749«, Julije Bona »Gajenje i prerada lana u Hrastinu« in Katinke Evinger-Kovačević »Verenička marama kod Madžara u Vojvodini«.

V zgodovino umetnosti spadajo članki: »Stefan Tenecki — banatski slikar iz XVIII. veka«, ki ga je napisala Olga Dimitrijević-Mikić, dalje članek Sretena J. Bogdanovića »Neki zapisi i starine u crkvi voganjskoj« in članek Mirjane Lesek »Stara srpska crkva u Sremskoj Mitrovici i njen ikonostas«.

V naravoslovne vede pa spadata članka Aleksandra Kukina »Pliocen istočnih ogranač Fruške Gore između Čortanovaca i Starog Slankamena« in Milorada Marčetića »Rode u Vojvodini«.

Razpravam in poročilom sledijo poročila o delu vojvođanskih muzejev, ter njih sodelavcih, kritike in prikazi ter bibliografija.

J. Korošec

Slovenská archeológia VII/1. Časopis Slovenskej akadémie vied, Archeologického Ústavu v Nitre, Bratislava 1959, 200 str.

Prva številka novega letnika je izšla v isti razkošni opremi, kakor so bile dosedanje. Vsebinsko pa obsega vse periode, ki obravnavajo arheologijo.

Ferdinand Blahuta v članku »Bukovohorské sídlisko v Kapušanoch« obravnava neolitsko najdišče v Kapušanyh, kjer so odkrili Bükk kulturno skupino. Najdišče je bilo že v večji meri uničeno, zato so napravili zavarovalna raziskovanja. Ob tej priliki so izkopavali ostanke neke t.i. stanovanjske jame. Avtor v jami razlikuje tri horizonte, čeprav je kulturna plast bila celo manj kakor 50 cm debela. Na temelju svoje delitve pa prihaja do sklepa, da delitev Bükk kulturne skupine, kakor jo je napravil Tompa, ni zanesljiva. Dalje sodi avtor, da danes še ni zanesljivih kriterijev, na temelju katerih bi bilo mogoče deliti to kulturno skupino. Nato sklepa, da je ta kulturna skupina zelo pogostno mešana z linearno trakasto in tiško kulturno skupino. Vsekakor imamo na tem najdišču mešano kulturno plast. Ni pa nikakor jasno, ali so vse tri imenovane kulturne skupine, ki so bile tudi tukaj odkrite, istočasne glede na rezultate, ki jih je prinesla le ena stanovanjska jama, dalje mala debelina kulturne plasti in majhna površina, ki so jo raziskovali.

O neolitskih skeletnih pokopih v Dudincih poroča Gejza Balaša v članku »Neolitické kostrové hroby v Dudinciach (okr. Šahy)«. Grobišče je bilo zvečine že uničeno in so mogli raziskati le dva groba, medtem ko je bil tretji samo ugotovljen. V grobovih so se našli skrčenci z raznimi pridevki v obliki posod, a tudi orodje. Na temelju keramike sodi avtor, da je večji del nekropole pripadal časovno neki kasnoneolitski kulturni skupini, ki se širijo po južnem delu Slovaške in ki so ozko povezane s t.i. Tiszapolgár skupino Ogrske. Ker so pa tu tudi ostaline starejših kulturnih skupin, kakor so posode na visoki votli nogi z odprtini na stenah in nekateri drugi starejši elementi, sodi avtor, da je bil tudi močan vpliv lengyelske kulture.

Alena Houšťová obravnava v razpravi »Poznámky ke kultuře nálevkovitých pohárů na Moravě« o lijakastih čašah (Trichterbecher) na področju Moravske. Avtorica sodi, da so na Moravskem štiri tipološke in kronološke skupine te kulture. Najstarejša skupina predstavlja po mnenju avtorice obogatitev Beckersove AB stopnje. Časovno bi mogla biti istočasna s slikano moravsko keramiko. Druga skupina je t.i. balberška skupina, ki je na Moravskem samostojna in se ne veže z drugimi. Tretja je višoviška skupina, ki je na Moravskem najbogateje zastopana, četrta pa ohrozimska skupina. Zadnja prihaja skupaj tudi s kanelirano keramiko. Inkrustirana keramika se na Moravskem javlja tudi s kanelirano keramiko, in sicer v večji meri šele v mlajši fazi kanelirane. Najdbe kulture lijakastih čaš so na Moravskem zvečine znane na naselbinah.

Živalske osteološke ostaline bronaste dobe v Ganovicah objavlja Cyril Ambros v članku »Zvieracie zvyšky z doby bronzovej z Gánoviec, okr. Poprad«. Kljub težavam, ki jih je imel zaradi pomanjkanja komparativnega gradiva, je

avtor mogel ugotoviti, da so prebivalci naselbine v Ganovicah uporabljali za hrano v glavnem meso domačih živali, medtem ko so se manj ukvarjali z lovom. Največ so lovili jelene, lose, medvede in bobre. Našli so pa tudi kosti ptičev in rib. Od domačih živali je avtor mogel ugotoviti konja, govedo, svinjo, kozo, ovco in psa.

O depotu bronastih mečev poroča Vlado Uhlár v članku »Poklad šiestich bronzových mečov z Vyšného Sliača«. V celoti je depot imel šest mečev, ki so bili zelo dobro ohranjeni. Štirje meči pripadajo t.i. lipovskemu tipu s polno delanim ročajem in listastim rezilom. Dva meča pa pripadata tipu mečev z jezičastim ročajem. Dva meča lipovskega tipa predstavljata domačo varianto, ostala dva istega tipa pa južnonemško varianto. Avtor jih časovno stavlja pod konec mlajše bronaste dobe (HA).

Zlata Čilinská v članku »Žiarový hrob kuštanovického typu v Michalovciach« objavlja žgani pokop, v katerem so našli kot pridevke 19 celih posod in več fragmentov drugih. Keramika je delno izdelana prostoročno, delno pa na lončarskem vitlu.

O skitski nekropoli poroča Gejza Balaša v članku »Skýtske pohrebisko v Presel'anoch nad Ipl'om, okr. Šahy«. Nekropola je bila delno že uničena, ko so se izvršila zaščitna raziskovanja. Odkrili so 54 žganih in tri skeletne pokope. Časovno datira avtor grobišče v IV. stoletje pr. n. e., etnično ga pa na temelju keramike pripisuje Skitom, ki so se tukaj pomešali z domačim halštatskim prebivalstvom.

Ob obširni razpravi »Hroby z doby rímskej v Zohore« poroča L'udmila Kraskovská o petih rimskodobnih grobovih, ki so imeli izredno bogate pridevke. Med kovinskimi posodami so bronaste vedrice-situle, dalje trebušaste vedrice, skodele, sklede, zajemalke, sita, patere, vrči z živalskimi protomi in srebrne čaše. Nakit je zastopan z zlatimi zapestnicami in s srebrnimi fibulami. Steklene posode so bile v obliki čaš iz millefiori stekla in čaš iz prozornega stekla. Dalje so našli tudi bronaste škarje, ostanke tkanine ter ostanke kože in lesa.

Odkriti grobovi so obsegali žgane in skeletne pokope. Glede na provenienco najdenih predmetov sodi avtorica, da lahko sodimo o italjskih uvoženih predmetih in o provincialno rimskih izdelkih. Avtorica skuša ugotoviti provenienco vsake oblike posebej. Po inventarju pripadajo najdeni predmeti t.i. lübsovski skupini bogatih grobov iz starejše rimske periode. Časovno bi po dataciji posameznih grobov, kakor jo je napravila avtorica, spadali v zelo široko časovno območje. Najstarejši grob spada še v polovico I. stoletja, medtem ko mlajši pripada že prvi polovici II. stoletja.

Titus Kolník v razpravi »Germánske hroby zo staršej doby rímskej zo Zohora, Žlkoviec a Kostolnej pri Dunaji« obravnava poleg najdb z dveh drugih najdišč tudi en nov grob iz Zohora. V celoti je podobno gradivu, ki ga je v prejšnjem članku obravnavala Kraskovská. Glede na odkrito keramiko pripisuje avtor grobove, ki jih obravnava, etnično Germanom. Časovno jemlje isti razpon kakor tudi Kraskovská za grobove iz Zohora. Po vsem prihaja avtor do sklepa, da je sredi I. stoletja n. e. zavzela germanska ekspanzija velik del jugozahodne Slovaške.

O prvih raziskovanjih v slovanski nekropoli z gomilami v Skalici poroča L'udmila Kraskovská v članku »Prvé výskumy na slovanském mohylníku v Skalici«. Raziskovanja je izvršil že 1922. in 1923. leta Červinka, vendar je rezultate raziskovanj tedaj objavil le pomanjkljivo. V celoti je raziskal 50 gomil. Grobovi so vedno bili vkopani pod gomilo v samo zemljo do globine 120 cm in usmerjeni od zahoda proti vzhodu. Vsi grobovi so bili skeletni, le en grob je bil žgan, vendar brez pridevkov. V glavnem so tu bile pokopane žene z otroci z raznimi pridevki, kot so manjši noži na levi strani skeleta in manjše posode ob nogah. Poleg tega so se našli tudi razni nakitni predmeti. Moški grobovi oziroma skeleti so pa imeli nekoliko večje nože in na nogah ostroge.

Novo obdelavo tega grobišča je avtorica skušala napraviti na temelju samega gradiva, ki je v Slovaškem muzeju in ni popolno, dalje na temelju inventarja ter podatkov, ki sta jih objavila Červinka in Matiegka. Časovno datira avtorica grobišče v IX. in na začetek X. stoletja.

J. Korošec